

Cvrsvs Philosophicvs

Arriaga, Rodrigo de

Antverpiæ, 1632

Sect. IV. De generatione viuentium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95614](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95614)

loco ipsius succedat anima, eò quòd anima non producatur, dicitur tamen alimenti forma conuertere in formam bruti, quia hæc producitur. Conflet ergo, ad rationem conuersionis requiri productionem terminari ad quem.

SECTIO IV.

De generatione viuientium.

PRÆCIPUA species generationis est generatio viuientium, quæ ita communiter definitur cum S. Thomâ Part. 1. quæst. 27. art. 2. *Est origo viuientis à viuento, à principio coniuncto in similitudinem naturæ.* Illud origo est genus ad productionem omnem, quæ necessario est origo, seu productio. Tò viuientis à viuento, est differentia propria generationis viuientium. Tò à principio significat, viuens debere concurrere actiue ad differentiam generationum earum, quæ fiunt sine concursu actiue viuientis; vt cum ex Adami costâ producta fuit Eua, vel cum ex animalis sudore aut morbo generantur alia animalia, ad quæ non concurrat actiue.

Vbi aduerte, nonnullos voluisse, requiri ad rationem generationis cognitionem & volitionem, quâ viuens velit influere in aliud, & ex hoc solo defectu exclusisse productionem Eux à ratione generationis propriæ. Sed hæc doctrina falsa est, Primò, quia animantia non habent talem appetitionem, nec de prole tunc cogitant. Secundò, quia si femina dormiens concipiat, aut vir etiam dormiens semen emittat, vt contigit Lotho, vera ibi est generatio veri filij. Adde, in definitione nullum esse verbum hanc petens volitionem.

Tò coniuncto significat non quidem approximationem inter causam & effectum, sed debere in viuento generato manere aliquid quod fuerit in generante, quod in hominibus, animalibus, & plantis fit per materiam sementinam, in Deo autem fit per communicationem eiusdem numero naturæ, quæ in Deo generante reperitur. Per hanc particulam excluduntur à ratione generationis illæ quæ fiunt à daemonibus incubis, quæ fiunt per diffusionem seminis in vas feminæ: cum enim semen illud non fit pars demonis, homines, qui ex illo nascuntur, nec sunt à principio coniuncto cum daemonibus, nec eorum filij. Posse autem hoc modo à daemonibus generationes hominum & animantium fieri, non dubito: possunt enim semen ab homine decisum accipere, ac medijs agentibus calidis conseruare per breuissimum illud tempus, & ferè instantaneum, quo ipsi ad feminas etiam ex longinquo accedere possunt. Vtrum autem de facto Deus id eis permiserit, & ita contigerit aliquando, non est ita certum. Multæ similes historiae narrantur, sed non erutæ ex sacrâ paginâ. Probabile mihi est aliquando id factum, de quo egi in materiâ de Angelis.

In similitudinem naturæ. Hæc verba requirunt similitudinem inter patrem & filium, circa quæ dubitatur Primò, quid intelligatur in præsentî nomine naturæ. Richardus, quem aliqui recentiores sequuntur, nomine naturæ intelligit non quamcumque essentiam, sed illam quæ habet virtutem producendi aliud viuens, ideoque do-

cet, Spiritum sanctum non oriri similem in naturâ, & consequenter non esse Filium, quia licet habeat essentiam diuinam, non tamen naturam diuinam, eò quòd non habet virtutem producendi ad intra aliam personam: Verbum autem, quia habet virtutem producendi ipsi Spiritum sanctum, esse simile in naturâ Patri æterno, ideoque & eius Filium.

Pro hac sententiâ confirmandâ adduxi olim disputationis causâ quemdam locum ex Concilio Florentini Sess. ult. in literis vnionis ad Græcos, quem ad aliud propositum refert P. Valquez Disp. 147. cap. 3. postea verò multi & docti recentiores ita illum pro hac sententiâ libenter arripuerunt, vt putarint, eam esse de Fide; alij verò moti sunt ad hanc defendendam propter illum. Is autem est: *Nam credentes Spiritum sanctum à Filio nequaquam procedere, necesse est vt intelligant Spiritum sanctum à solo Patre procedere, ac consequenter non esse Filium.* Ex his verbis sic argumentatus sum: Ex mente Concilij, hi, qui negant Spiritum sanctum à Filio procedere, coguntur negare, dari Filium in diuinis; ergo quia Filius in ratione talis constituitur per virtutem producendi Spiritum sanctum, quandoquidem eâ virtute ablata cessat formaliter filiatio, ergo natura, in cuius similitudinem Filius debet prodire, dicit virtutem producendi alium sibi similem, vt ait Richardus. De hac difficultate egi Disputatione 14. in 1. Part. à num. 33. ostendique, locum hunc Concilij non perluadere hanc sententiam: quia potest responderi Primò, illud ac consequenter non desum per modum illationis ex sententiâ Græcorum, sed per modum referentis consequenter doctrinam Catholicam certam, & apud Græcos & apud Latinos: quasi diceret ibi Concilium, etiam qui negant, Spiritum à Filio procedere, debent sentire, Filium non esse Spiritum, quia Trinitas personarum, dequâ inter omnes omnino constat, expresse demonstrat Filium non esse Spiritum sanctum, & è contrario. Vnde ibi ac consequenter non esse Filium intelligitur tamquam subiectum huius propositionis *Spiritus sanctus*, qui immediatè antea erat nominatus; nec oportuit illum iterum repetere in propositione. Secundò potest responderi, etiam si illatio à Concilio facta, non ideo esse de Fide: neque enim argumenta, vel absurda illata à Concilio, ad probandam aut reiiciendam aliquam sententiam, sunt de Fide, vt communiter omnes docent.

Ratione mouentur hi Auctores, quia filius naturalis semper habet virtutem producendi alium, ergo signum est, hanc vocem naturæ, in cuius similitudinem filius debet oriri, vsurpatam esse pro naturâ potente aliam producere. Quòd si vrgeas, aliqua animantia esse sterilia, v. g. mulino; Respondent, eam impotentiam non esse essentialem: vnde aliqui Historici referunt, in aliquibus locis mulos generare. Secundò addunt, etiam si mulus careret radicali virtute, cum tamen adhuc futurum filium equi, quia generans intendit illi communicare virtutem producendi, etiam si impediatur ab hac communicatione. Hæc tamen secunda solutio improbabilis planè est: quia si ea virtus producendi alium verè requiritur in filio, eo ipso quòd ea careat, in re non erit filius; intentio autem eam communicandi faciet, vt fuerit filius in intentione.

tionem, id est, ut generans intenderit facere filium, non tamen facit ut illum in re producat; perinde ac si intendens generare aliud animal, non generasset, nisi totum aliquid insensibile, proculdubio illud totum, non obstante bonâ intentione generantis, in re non fuisset filius, quia in re non fuisset vivens. idem ergo erit, si deficiat radicalis potentia alium generandi.

45 Pro impugnatione huius sententiae adverte, ab Aristotele & Philosophis definitam olim fuisse, naturam esse principium motus & quietis eius, in quo primò & per se, & non ex accidente inest, & in hoc sensu naturam solum comprehendere partes substantiales totius: vnde iuxta hanc definitionem nec Deus nec Angelus dicuntur habere naturam; imò compositum, ut tale, etiam in hoc sensu, non est natura, quia compositum non inest primò & per se, inhærentia enim est in ordine ad aliud. Postea verò hæc definitionem, ut posset aequaliter convenire omnibus substantiis, latius explicatam esse à Philosophis & Theologis pro primo constitutio rei, quod sit radix operationum vel perfectionum, quæ in tali re reperiuntur, quo sensu idem est natura, ac essentia, ex acceptione Philosophorum, & Theologorum ferè omnium; ideoq; essentia humana, seu natura humana, idem est, & in Deo & in Angelis pro eodem usurpantur. Iam hinc constat, vocem *natura* in definitione generationis positam, non desumi pro virtute producendi aut generandi aliquid ad intra, sed parè pro essentia: quo acceptio Richardi & aliorum penitus rejicitur, de quo fuisset egi eo loco Partis I. Sufficiat hæc retigisse.

46 Secundò potest dubitari, quanta debeat esse similitudo inter patrè & filium: nam si requiratur specifica, nec Verbum erit filius Patris, quia absolute est diversum in specie ab illo, in naturâ autem potius habet identitatem quàm similitudinem. Deinde nec mulus erit filius asinæ & equi, quia non est eiusdem speciei cum illis. Si autem solum requiratur similitudo generica, nulla res est quæ non sit alteri genericè similis in naturâ: nam omnes conveniunt saltem in ratione entis. Propter hæc dicendum est, similitudinem requisitam inter patrè & filium neque esse tantam ut sit specifica; neque tam exiguam ut præcisè sit in ratione aliquâ generalissimâ entis, aut substantiæ; debet ergo esse in aliquo genere ultimo, quæle est inter mulum & equum. In divinis etiam est similitudo in genere ultimo relationum, præterquam quod potest dici, in naturâ habere perfectissimam similitudinem, quo nomine etiam vocari solet identitas.

47 Tertiò potest dubitari, an generationes anormales, seu non servantes naturæ leges, sint uniuocæ generationes. Non quæro an sint generationes, acceptâ generatione ut sic, prout convenit etiam rebus inanimatis, v. g. ignis productioni; in hoc enim sensu certum omnino est, eas esse verè & propriè & uniuocæ generationes: accipio ergo hic generationem prout propriam viventium, seu prout dicit à principio coniuncto in similitudinem naturæ. Respondeo Primò, si generatio fiat ab extrinseco, qualis fuit productio Adami & omnium aliorum animantium à Deo, non esse propriè generationes, de quibus in præfati, quia non sunt à principio coniuncto. Ad has etiam reducitur resurrectio mortuorum. Idem est

de generatione Euvæ ex Adamo: licet enim ab ipso fuerit accepta costa, & ex hac parte videatur esse à principio coniuncto, quia tamen illa costa non concurrat actiue, sed tantum passiue, tamquam massa respectu figuli, non fuit à principio coniuncto, nec propriè generatio, de quâ in præfati.

Dices ergo: Si semen humanum non concurrat actiue, sed solum sit materia quam mater disponat, vir non magis erit pater quàm Adamus respectu Euvæ. Respondeo concessâ sequela, tota enim diversitas consistit in eâ actiuitate: vnde eâ negatâ, erit sine dubio æqualitas, nec in eo consequenti vllum est absurdum. Respondeo Secundò, si generatio fiat ex solo femineo semine, ut Christi Domini generatio in B. Virginis utero, illa erit uniuocæ generatio comparata cum matre, quæ æqualiter, quantum est ex se, concurrat, & tam ab intrinseco, siue Deus diuinitus viri concursus suppleat, & generatio idè sit anomala, siue vir per seipsum.

De generationibus factis à dæmonibus, in hoc sensu dixi supra non esse generationes, quia non sunt ab intrinseco, nec à principio coniuncto: dubium tamen est, utrùm illi sint eorum hominum filij à quibus decusum illud semen, acceptum est à diabolo. Respondeo, omnino esse: nam per hoc quod fuerit à dæmone acceptum, non impeditur, ne illud sit pars hominis, & concurrat actiue; separatio autem localis, quando emissum est, est planè accidentalis, quia semper etiam datur talis separatio quando generatur filius.

SECTIO V.

Dubia aliqua de Generatione substantiali.

PRIMUM est, an actio productiva substantiæ sit distincta à productione accidentium, aut quid illa sit. Videntur enim aliqui affirmare, substantiam resultare ex ipsis accidentibus productis. Ita tribuitur Caetano Parte I. quæst. 54. art. 3. §. *Ad id tamen*, & alijs apud Conimbricenses lib. 3. de Quantitate, quæst. 12. cap. 4. art. 1. Hæc tamen sententia euidenter est falsa, Primò, nam forma substantialis producit posterius naturâ quàm ipsa accidentia, ergo non per eandem actionem. Patet consequentia, quia, ut sæpè dixi, actio non potest esse nec intelligi in aliquo priori naturæ, nisi actu producens, & consequenter nisi actu intelligatur eius terminus. Antecedens autem est certum, idè enim forma substantialis producit, quia materia disposita exigit eam formam: ergo prius sunt dispositiones in materiâ exigentes formam, quàm ipsa sit. Secundò idem ostenditur ab aliquibus, quia sæpè accidentia mutantur manente formâ: aqua enim forma manet, etiam si frigus pereat; ergo conservatio frigoris non est conservatio formæ aquæ; quod idem est de primâ productione, quæ est idem cum conservatione. Hoc tamen argumentum ego non reputo efficax: nam in primâ productione ferè semper forma producit ab agente creato, conservatur tamen ab alio diuerso, scilicet à solo Deo: vnde ferè semper mutatur actio in secundo instanti; ergo ex hac parte posset benè dici, in primo instanti produci formam per productionem